

Dkt. August Konkeli, Mithali, Kikao cha 21

© 2024 August Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba 21 katika Sifa za Hekima, Mithali sura ya 31:10-31.

Karibu tuzungumzie sehemu ya mwisho ya kitabu cha Mithali.

Mara nyingi hujulikana kama shairi kuhusu mwanamke mwema, lakini kwa makusudi limeandikwa na kuwekwa, angalau kwa makusudi limewekwa, kama hitimisho la kitabu cha Mithali. Hata hivyo, kabla sijaanza kutafakari sehemu hii ya mwisho ya Mithali, nataka tu kusema kwamba hii ni Machi 4, 2022. Ni joto la uvamizi wa Ukraine.

Ninafahamu sana hilo. Hapo ndipo mama yangu alipozaliwa. Nimetembelea Ukraine, na nilivaa tie hii, haswa leo kwa sababu ilinunuliwa katika jiji la Kharkiv.

Na hivi tunavyozungumza, jiji la Kharkiv limepigwa mabomu bila kuchoka. Mara nyingi huwa najiuliza sokoni linafananaje ambapo nilinunua tai hii. Ilikuwa soko kubwa na idadi isiyo na mwisho ya bidhaa kutoka Uchina wakati huo kwa wakati.

Lakini tie hii inazungumza nami juu ya mizizi yangu ya Kiukreni. Na ninataka tu kukumbuka ukweli kwamba ninafahamu sana kile kinachotokea huko asubuhi ya leo. Lakini tunachotaka kufanya asubuhi ya leo ni kutazama shairi la Sifa za Hekima katika Zaburi katika Mithali sura ya 31, mstari wa 10 hadi 31 .

Sasa, tunahitaji kwanza kabisa kubainisha kwamba shairi hili ndilo tunaloliita la akrostiki. Pengine ni neno ambalo linajulikana kwa wengi wenu. Akrostiki hutumiwa katika zaburi mbalimbali.

Kwa kweli, zaburi ndefu zaidi katika Biblia, Zaburi 119, ni akrostic. Kile akrostiki hufanya ni kuanza kila mstari unaofuatana na herufi ya alfabeti ya Kiebrania. Kwa hiyo, herufi ya kwanza ni Aleph, Bet, Gimel, Dalet, He, na kadhalika.

Kwa hivyo, mstari wa kwanza utaanza na Aleph, mstari wa pili utaanza na Bet, wa tatu na Gimel, na kadhalika. Sasa, katika Zaburi ya 119, kuna mistari minane inayoanza kwa kila herufi ya alfabeti, na kwa hivyo unapata 196 kwa sababu kuna herufi 22 katika alfabeti ya Kiebrania. Kwa hivyo, ikiwa kuna akrostiki ya kweli, akrosti kamili, basi kutakuwa na mistari 22.

Tuliona kwenye slaidi za PowerPoint kwamba Zaburi ya 2 ni aina ya akrosti. Samahani, Mithali 2 ni aina ya akrosti kwa sababu ina mistari 22, na mstari wa 11, katikati ya shairi, huanza na katikati ya alfabeti ya Kiebrania, na inaonekana kwa

makusudi kuwa imeundwa kama sentensi ndefu yenye masharti kwa mistari ya akrostiki. Lakini Zaburi, Mithali 2, ina mtiririko uliofikiriwa vizuri sana.

Tunapokuja kwenye akrostiki nyingine, wao ni zaidi ya muungano wa mawazo, njia sawa na sisi kufanya akrostiki katika lugha yetu wenyewe. Kwa hiyo, kwa shairi hili kwa mwanamke mwema, tunahitimisha kitabu cha Mithali. Shairi hili limeleta mjadala mwingi kwa sababu ya uhusiano wake wa wazi na mwanamke mwenye hekima mwenyewe.

Kwa kweli, kuna wale ambao wangesoma shairi hili kama kibinadamu cha hekima. Sasa, tulichoona ni kwamba kuna ufananisho wa hekima mwanzoni mwa kitabu cha Mithali, katika sura ya 1, ambapo hekima hufanya wito wake kwa wanadamu wote. Na kisha kuna sifa nyingine ya wazi ya hekima katika sura ya 8, ambapo yeye ni mwandamani wa Mungu na ambaye ni sehemu ya kuagiza na kumba makao yetu yote ya pamoja, dunia, na ulimwengu wote mzima.

Na kisha ameonyeshwa mtu haswa katika sura ya 9, ambapo hutoa karamu kuu. Kwa hivyo huo ndio mwanzo na mwisho wa utangulizi. Na ni jambo la akili kwamba mwishoni mwa kitabu cha Mithali, katika sura ya 31, tungerejea tena kwa Hekima ya Mwanamke.

Sasa, nafikiri kwamba tuna dokezo kwa Hekima ya Mwanamke, lakini sidhani kwamba Mithali 31 inapaswa kusomwa kana kwamba hizi zote ni mafumbo kuhusu hekima yenyewe. Kwa hivyo, ili kufafanua mjadala huu, nimetupa slaidi kidogo hapa ya upingamizi ambao ni kweli katika kitabu cha Mithali. Ni kinyume cha watu wenye hekima na wapumbavu.

Kwa hivyo, tulichonacho ni dhana dhahania, na hapa ndipo utu unafanyika. Ujinga ni mwanamke, na hekima ni mwanamke. Kisha tuna uwakilishi halisi wa maisha ya watu hawa.

Na kwa hivyo, mwanamke wa ajabu, mwanamke mgeni, au mwanamke mwenye hisia, anawakilisha upumbavu kama mtu halisi katika ulimwengu unaoishi na mtu ambaye unaweza kukutana naye. Ingawa mwanamke mwema ni kielelezo cha mke mshikamanifu na mwaminifu, yule ambaye mume ni mshikamanifu kabisa na mwenzi wake wa maisha yote, nao hufanyiza familia ambamo wazazi hufundisha watoto kielelezo kile kile ambacho Mithali huweka. Na kisha tuna utambulisho, ambao nimekuwa kuongelea, ambayo si tu dhana ya upumbavu, lakini badala yake ni njia ambayo ungependa personify dhana hii, njia ambayo ungependa kutoa dhana hii sifa binafsi.

Na kwa hiyo katika Mithali sura ya 9, mwanamke huyo, mpumbavu, ana kelele, na ana kelele, na yuko kila mahali mitaani, na anawaita watu. Sasa, bila shaka,

upumbavu wenyewe haufanyi hivyo. Upumbavu ni aina ya mambo ambayo watu hufanya, lakini inafanywa kuwa mtu wa aina hii.

Ijapokuwa sifa ya utu wa dhana dhahania ya hekima ni hekima ya mwanamke, na yeye ndiye anayekuagiza kutumia aina tofauti ya picha kwa njia sawa na vile unavyohitaji chakula kwa ajili ya mwili wako, na unafurahia hilo katika karamu iliyotayarishwa vizuri sana katika jumba kubwa. Kwa hivyo, sifa ya Bibi Hekima ni kwamba katika kutoa kile tunachohitaji kujua ili kuishi, ana ukumbi huu mkubwa wa karamu ambamo ametayarisha kila kitu tunachohitaji kujua. Sasa, neno mwanamke mwema linatokana na neno la Kiebrania ambalo hutumiwa mara nyingi kwa wanawake au wanaume.

Ni neno Hayil. Hiyo ina maana tu mtu mwenye nguvu. Sasa, wanaweza kuwa na nguvu kwa njia mbalimbali.

Kwa kweli wanaweza kuwa na nguvu za kimwili, lakini neno hili pia linatumika kwa maana ya tabia, kwamba wao ni mtu mwenye tabia kali sana ya maadili, au ni mtu ambaye si rahisi kushawishiwa kufanya vibaya kwa sababu wana nguvu. Kuna utimilifu wa kile tunachokiita mwanamke mwema katika Mithali ambacho kinapatikana katika Zaburi mbalimbali, na nilifikiri ingetufaa kutumia muda kidogo tu kutazama nyongeza hii kama inavyopatikana katika Zaburi kwa sababu ni hapa tu katika Mithali ambapo hekima imetajwa kama mwanamke ndipo tunapata maelezo halisi ya mwanamke mwenye nguvu, ingawa kuna wanawake wengi katika Biblia. Ni watu wenye nguvu, na kwa hakika, katika baadhi ya vitabu ambavyo nimeandika ambapo nimeweka wakfu kwa mke wangu, nimetumia neno la Kiebrania Hayil kuelezea mke wangu, kwa sababu nadhani ni jambo la kupongeza sana unaweza kusema kwa mtu yeyote, chochote.

Zaburi sura ya kwanza haihusu mwanamume au mwanamke haswa. Kwa kweli inamhusu mtu, ingawa bila shaka katika lugha ya Kiebrania, na katika tafsiri nyingi, inakuja kana kwamba ni mwanamume. Heri mtu, lakini hiyo ni generic.

Inajumuisha. Amebarikiwa mtu huyo. Mtu aliye na nguvu, mtu wa Hayil, anaweza kutambuliwa kwa urahisi na neno hili lingine ambalo tumerejelea mara kadhaa.

Heri mtu aliye na hekima. Wao ni kama mti wa uzima, ambayo ndiyo tuliyokuwa nayo katika Mithali sura ya tatu. Kwa hiyo, Zaburi ya kwanza huanza hivyo.

Inaanza na neno heri. Kama tulivyoona hapo awali katika mihadhara yetu hapa, na ni nini kinachomfanya mtu huyu kuwa na nguvu? Naam, ni akili zao. Ni kile kilichotokea katika akili zao.

Hiki ni kitu ambacho ni sifa ya Mithali. Hekima ni nini? Ni juhudi. Inachukua kazi.

Inahitaji kujifunza, na lazima uweke nguvu zako zote ndani ya maisha yako yote kwa muda mrefu, kwa sababu maisha daima yanakuletea hali mpya, na daima unahitaji kujifunza tena jinsi ya kutumia wema na maadili na sifa ambazo ni kweli za hekima. Jambo lingine ambalo ni la kweli basi kwa Zaburi sura ya kwanza sio tu kwamba mafundisho haya au Torati imo ndani ya akili zao na kwamba wanaifikiria, kwamba inatawala akili zao mchana na usiku, kwa maneno mengine, katika kila hatua ya maisha yao, lakini wanakuwa kama mti, ambao uko karibu na kijito cha umwagiliaji, na kwa hiyo daima hutoa matunda yake. Na hilo ndilo jambo lile lile ambalo Mithali imesema tena na tena kuhusu haki, kuhusu hekima.

Katika Mithali 3, hekima ni mti wa uzima. Katika Mithali 11, mstari wa 30 au zaidi, tuliona hekima kama mti wa uzima, unaozaa matunda yake, na yule anayekamata nafsi ni mwenye hekima, kutumia toleo la Tyndale la mstari huo. Kwa maneno mengine, mtu wa tabia hii ana ushawishi mzuri sana na hufanya urithi mzuri ambao unahisiwa na kila mtu aliye karibu naye.

Kwa hivyo, huo ni utangulizi wa jumla ambao tunao katika Zaburi sura ya kwanza, lakini tunaweza kwenda zaidi kwenye Zaburi sura ya 15, ambapo tuna aina hii ya tabia iliyoelezewa kwa uwazi zaidi. Je, ni matunda gani haya ya mti wa uzima? Na tukienda kwenye Zaburi sura ya 15 katika mistari ya 2 na 4, unaona kwamba huyu ni mtu mwadilifu, kwamba wao ni mwaminifu, kwamba wanajua kumcha Bwana, na bila shaka, hiyo ndiyo mantra ya hekima, na mantra ya kitabu cha Mithali. Na kisha, kwa upande mbaya, hakuna kashfa au aibu dhidi ya jirani, hakuna unyanyasaji wa kifedha.

Ninafafanua, bila shaka, kile ambacho Zaburi ya 15 inasema, lakini ninakualika urejee kwenye Zaburi hiyo na uangalie ni aina gani ya mtu ambaye ana tabia hii nzuri au yenye nguvu. Wanajua kumcha Bwana ni nini. Lakini haswa, ninataka kulinganisha na Zaburi ya 111 na Zaburi 112, kwa sababu Zaburi ya 112 ni akrosti ambayo karibu inalingana kabisa na ile tuliyo nayo kwa mwanamke mwema katika Mithali sura ya 31.

Kwa hiyo, katika Zaburi 111, tulichonacho ni akrosti ya mtu anayemsifu Mungu. Huyu ndiye anayejua kumcha Bwana ni nini. Na neno la sifa hapa ni neno heri, lakini si ashera, ni neno barak, ambayo ina maana kwamba mtu huyu anatoa heshima na utukufu kwa Mungu.

Na kisha Zaburi 112 inatoa maelezo ya tabia ya ni mtu wa aina gani anafanya hivyo, na huyu ndiye mtu kwa upande wake basi anayesifiwa au kubarikiwa na Mungu. Sasa, ukilinganisha wema ambao umeonyeshwa katika Zaburi 112 na wema wa Mithali 31, 10-31, ulinganifu hapa unakuwa dhahiri. Mtu mwenye nguvu ni nini? Naam, ni mtu anayeelewa mahusiano ya kibinadamu, mtu ambaye anaelewa jinsi ya kumwamini Mungu na kunyenyekea kwa Mungu.

Haya ni ya msingi, na yanatoa katika mambo ambayo yameelezwa kuwa ni uadilifu na uadilifu na usawa. Maneno matatu ambayo yanafupisha hekima, kama tulivyo nayo katika Mithali 1, katika e xordium hadi Mithali, na kisha tena katika Mithali 2, ndipo utakuwa na hekima na utakuwa na haki, haki, na usawa. Sasa, unaonaje haya yanadhihirika? Vema, unaona haya yakidhihirika katika shughuli za kawaida za kila siku, ambayo ndiyo Mithali 31, 10-31 inahusu.

Yote ni kuhusu shughuli ambazo zinaweza kuchukua mtu ambaye anawajibika kwa wale walio karibu nao. Katika kisa cha karibu kila mwanamke katika utamaduni wa Kiisraeli, ambaye angewajibika kwa mume wake, kuwajibika kwa familia yake, kuwajibika kuandaa maisha na ustawi wao katika mambo ya kawaida kabisa, katika kuandaa chakula chao, katika kuvaa nguo zao, ambazo zingehitaji aina nyingine za shughuli, kama vile angelazimika kutafakari shamba na kulinunua. Anaweza kulazimika kutengeneza bidhaa anazouza kwa wafanyabiashara ili awe na rasilimali.

Mambo haya yote ni aina ya mifano inayotolewa hapa kwa mwanamke mwema katika Mithali 31. Mwanamke huyu mwenye nguvu si malkia fulani ambaye yuko katika jumba la kifalme ambaye kazi yake ni kuwa mke wa mfalme ili kumwakilisha mfalme katika aina mbalimbali za sura zake. Haina uhusiano wowote na hilo.

Huyu ni mtu halisi, aina ya mtu ambaye unakutana naye kila siku, lakini zaidi ya hayo, zaidi ya yote, aina ya mtu ambaye unataka kujitahidi kuwa kwa kila njia uwezavyo. Hii, bila shaka, haimaanishi kwamba wewe ni mtu mkamilifu, lakini ina maana kwamba wewe ni mtu mwenye uwezo sana, na ina maana kwamba wewe ni mtu anayewajibika sana. Sasa, mwanamke huyu mwakilishi tuliye naye hapa katika Mithali 31, yeye ni mwaminifu kwa mumewe.

Mumewe humsifu, na kwa upande wake, mume wake ni mtu mashuhuri anayejua kuongoza. Anakaa malangoni na kusaidia kusuluhisha tofauti, anashughulikia kesi zinazoletwa kwa haki, na aina zote hizo za mambo. Ni bora ambayo ni mfano.

Haitakuwa kweli kwa kila mmoja wetu, lakini sote tunafanya aina hizo za mambo. Ikiwa sisi ni mzazi, wakati mwingine sisi ndio waamuzi kati ya migogoro inayotokea kati ya watoto wetu. Sio tofauti yoyote.

Ni hali tofauti tu na aina tofauti ya hali. Kwa hivyo, sote tunapaswa kuwa vitu hivi. Sio baadhi yetu tu.

Kwa hiyo, kwa sababu tu Mithali 31 inasema, sawa, mume wake anahukumu malangoni, vema, labda katika kesi zetu nyingi, mume wake ndiye baba, na anawajibika na anajua jinsi ya kupatana na majirani zake au anajua jinsi ya kuweka familia yake katika maelewano na kila mmoja, aina hizo za mambo. Na mke wake ndiye mwanamke mwenye bidii, na katika Israeli la kale, labda kila mwanamke alisokota, lakini bila shaka huyu alisokota. Yeye huchukua fimbo ya kusokota na

nguzo, ile ambayo unavuta pamba kutoka kwayo na ile ambayo juu yake unapeperusha pamba yenyewe inapokuwa nyuzi, na hivi ndivyo anafanya, kazi za kawaida sana.

Sasa, ulinganisho uko hapa na hekima. Katika Mithali 8, hekima ndiyo njia ambayo Mungu huweka utaratibu wa viumbe vyote. Hivi ndivyo Mungu alivyoweka kwa ajili ya maisha yetu na jinsi tunapaswa kuishi kama watu.

Haya ndiyo tunayosoma katika Mwanzo sura ya 2, Mungu aliumba mwanamume na mwanamke, na mwanamume atamwacha baba yake na kuambatana na mke wake, nao pia wangukuwa umoja. Na hivyo unawaacha baba na mama yako na kuunda kitengo kipya cha kijamii, ukweli usioepukika wa kile ambacho ni bora kwa watoto na kwa familia, licha ya bila shaka, kunaweza kuwa na tofauti. Nina kaka mmoja, hajawahi kuoa, lakini napenda kukuambia, kaka huyo ni sehemu ya familia na familia yetu.

Sitasahau wakati mmoja nilipotokea nikihubiri katika eneo ninalotoka, ambalo ni Yorkton, Saskatchewan, na ndugu yangu walikuja kanisani, sijui marafiki zake wote na familia zake walikuwa akina nani. Ninachoweza kukumbuka ni kumwona ndugu yangu mseja katikati ya viti, kwa namna fulani katikati ya kutaniko zima, na benchi iliyojaa watoto. Hawa watoto sijui ni akina nani, lakini walikuwa wanatambaa kila mahali, na alikuwa kama baba yao na mjomba wao.

Na nilijua kuwa hiyo ilikuwa kweli kwa sababu shamba lake lilikuwa limejaa watoto ambao wangukuwa huko kwa nusu ya kiangazi. Aliunganishwa tu katika familia za watu, hivyo ndivyo alivyokuwa. Ninajua kwamba kwa watu waseja kunaweza kuwa na upweke mwingi, na nyakati nyingine hilo ndilo tatizo la sisi sote.

Lakini ukweli ni kwamba, basi katika mpangilio wa kibinadamu, jinsi Mungu alivyofanya vitu vitende kazi, sisi ni familia, na hivyo ndivyo tunavyomwakilisha Mungu. Unajua, Mungu aliposema tunapaswa kuwa mfano wake na kutawala viumbe vyote, ilikuwa wazi kwamba tunafanya hivyo tukiwa mwanamume na mwanamke. Kwa maneno mengine, tusifanye kama watu binafsi, bali tunafanya hivyo kwa pamoja kama watu.

Tunamwakilisha Mungu katika ulimwengu wake kama watu. Na hivyo ndivyo shairi hili katika Mithali 31 linavyotolea mfano. Ni mfano wa jinsi sisi kama watu, tukijua hekima, tutamwakilisha na kumjua Mungu duniani.

Na kwa hivyo, mwanamke huyu hapa katika Mithali 31 ni kama mama yake Mfalme Lemueli. Yeye ndiye bora wa kila kitu ambacho mwanamke hufanya. Yeye ni mwenye bidii, na anadhibiti nyumba yake vizuri sana.

Kwa hivyo, je, hili lina kazi gani mwishoni mwa kitabu cha Mithali? Kweli, kama nilivyopendekeza, ni ya makusudi sana kwa sababu inaonyesha hekima kama mwanamke. Na kwa makusudi kabisa inatoa mfano wa mambo yote ambayo yamesemwa kuhusu Mithali ambayo tumekuwa tukijifunza. Ni tofauti kabisa na kutafuta mamlaka na udhibiti, tofauti kabisa na kutafuta mali, tofauti kubwa na uhuru wa mtu binafsi.

Unajua, hili ndilo jambo linalonisumbua zaidi. Katika jamii yetu ya Magharibi, hapa ninapoishi Kanada, tumezingatia sana haki za mtu binafsi. Na hiyo inaongoza kwa maana hii kwamba ninahitaji kutafuta njia yangu kama mtu binafsi, mtu huru.

Hiyo ndiyo muhimu sana. Na bila shaka, hii ni makosa tu. Tumepitia janga hapa ulimwenguni kote.

Labda bado hatujamaliza. Na ikiwa kuna jambo moja ambalo limeonekana ni jinsi tunavyotegemeana. Tulikuwa na kile tulichoita huduma muhimu.

Kwa nini? Kwa sababu nisingekuwa na chakula cha kula kama mtu fulani hakuwa akiisafirisha kuvuka mpaka kutoka Marekani ambako wanaikuza wakati wa kipupwe. Sote tuko huru, na tunategemeana. Kwa hivyo, hii ndio mfano wa hii.

Lakini kutegemeana kwetu kuu ni ndani ya familia zetu za ulimwengu wa ndani na katika uhusiano wetu wa kibinafsi. Kwa hiyo, kwa hakika inaonyesha mfano halisi wa maisha ya kibinadamu wa Bibi Hekima ambao umeanzishwa mwanzoni kabisa mwa Mithali na katika utangulizi wa sura ya 9. Kwa hiyo, unaposoma hitimisho hili la Mithali, lisome kama njia ya mfano katika mtu mmoja wa kila aina ya mambo ambayo umejifunza kama mtu mwenye hekima, ukimsikiliza mwalimu ambaye ameandika kwa ajili yetu mambo haya yote ili tupate kujifunza mambo haya yote. Haki, haki, adili, na mjifunze kumcha Bwana.

Huyu ni Dk. August Konkeli katika mafundisho yake juu ya kitabu cha Mithali. Hiki ni kipindi namba 21 katika Sifa za Hekima, Mithali sura ya 31:10-31.